中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Một năm.	Sáu tháng.	Ba tháng.	Một tháng.
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 80	6 $ 30
Các làng và				
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0 $ 80 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m

Réclame dans le 1er page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 60 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Việc mừng và việc phúng ở thành-phố ta ngày nay

DU-LUẬN

II

Mừng câu đối sơn chăng ? — Mừng câu đối thêu chăng ? — Không, câu đối là để riêng cho những người thân tặng nhau, những người thân thuộc thân... câu vân tặng lẫn nhau. chứ như trong hai ba mươi người mừng chung một câu thì có lẽ thân được cả ư mà cũng thêu tên, cũng khắc tên mừng vào câu đối ; và trong hai ba mươi người đã mấy người biết chữ mà chữ nhân đã chắc biết chữ ư. Cho nên không biết chữ mà lấy chữ tặng nhau thì thực là mất thú. Mà cho biết chữ nữa cũng chưa chắc đã có chữ gì thú mà mừng, vì xét kỹ ra thì trong một nhà ăn mừng to có hàng năm bảy mươi đôi câu đối mà họa may chỉ có độ một vài câu thoát sáo, còn thuần thị sáo cả, chỉ có vài ba cái ý bã già cỗ sơ, người mang lên đầu câu, người đem xuống cuối câu, rút lại cũng chỉ là khéo xoay xỏa thì đọc êm tai, vung xếp đặt thì nghe sóng sượng, chứ cũng chẳng có cái gì là lạ là mới cả. Thế mà còn có người xoay xỏa được mấy cái ý bã già cỗ sơ ấy cũng còn là khá, chứ sau mấy những nhà Hán-học lẩn khuất bóng thì lấy ai mà xoay. — Lấy những nhà Pháp học chăng ? — Những nhà Pháp-học thì lại phải lấy những cái tư-tưởng Âu tây mà thay vào, mà diễn ra quốc-văn, những diễn ra quốc-văn thì thành quốc-văn cổ để đâu, vì cũng phải có lại dùng chữ mới được dẫu xưa những nhà Hán-học làm quốc văn cũng vậy. Xem như cụ Yên-đỗ xưa mừng những người đồng thời với cụ thì câu đối của cụ có vẫn phải điển cố gì cho lắm, mà sao ai nghe cũng biết hay. đến như bây giờ cũng vậy, lấy tư tưởng mới mà diễn ra quốc-văn thì cũng phải dùng chữ khéo thế nào cho ai nghe cũng hiểu, cũng biết hay mới được. Mấy năm trước báo « Nữ-giới-chung » trong Lục-tỉnh có đăng đôi câu đối của một người mừng báo ấy, nay thử trích ra đây để độc-giả xem qua. Vân bây giờ mà như câu đối này : « Không gang, không thép, không sắt, không đồng, khoan nhặt tiếng vàng, khua thức chị em trong sấu tỉnh. — Cũng miệng, cũng môi, cũng tai, cũng mắt, hay hèn phận gái, gỡ bấy lời lễ với năm châu» thì có phải trong bấy nhiêu chữ chắc ai cũng biết cả, nhưng đọc mà có âm vận, nghe có ý vị, chỉ là bởi khéo vận dụng chữ đó thôi. Nói tóm lại là không thân, không tự làm được câu đối thì không nên mừng câu đối. Tìm những cái khác thay vào câu đối còn tiện hơn, vì đồ vàng, đồ bạc, đồ khảm, đồ thêu, đồ đồng, đồ gỗ cũng đồ tư lụa của ta có thiếu chi mà sao ta lại bỏ xó. Ta đem dùng thì nội hóa của ta càng tân tới mà ta được tiện lợi biết bao. Trong ba bốn mươi người mừng, hơn bù kém, mỗi người ít ra cũng phải một đồng hay ngoài một đồng mới được. thế mà vì ngẫn ấy người không đem tiền mừng mà lại thêu vào những gì mà chẳng nên. Mua tủ mua bàn chẳng được ư ? mua bức thêu bức khảm chẳng được ư ? nhiều Quảng thiều chi, lụa Đồ-sơn, lụa Cổ-đô chán vạn, tốt tơ lụa hay các thứ đồ khác như đồ đồng, đồ vàng bạc đều ích cả, tùy tiền mà mua.

Còn như đồ phúng mà chưa thật bỏ hẳn được câu đối thì cũng nên tìm cách thay vóc thay sa tanh bằng lụa hay lượt của ta mà nhất là dùng được thứ lụa nào giặt kỹ để sau giặt rồi còn dùng được thì hay lắm, vì cứ tính như những nhà có nhiều câu đối phúng thì mỗi nhà kể có ba bốn trăm đồng bạc vóc : dạ hay sa tanh vứt bỏ. Việc cải lương câu đối này hội chúng chủ trương cho mới được, chứ hội không chủ trương thì tính hết mọi lẽ hơn thiệt, thì e rằng buổi đầu có lẽ lụa lại đắt hơn vóc, ai dùng chi. Chẻ cũng vậy, hội cũng nên nghĩ cách mà cải-lương, bỏ chẻ tàu dùng chẻ hay ít ra sen cũng đã có người dùng rồi, nhưng chẻ dùng được mà bao không ra bao, nên không nhiều người ưa, hóa chẻ không tiêu thụ được mấy. Bây giờ muốn tiêu thụ được nhiều như chẻ tàu mà khỏi phải mua chẻ tàu thì trước hết phải chẻ bao theo kiểu mới cho dễ trông, chứ như bao chẻ xưa nay thì thật quả không trông được. Đó phúng phán *nhiều là* chẻ và câu đối, nên nếu ta dùng được chẻ của ta và tơ lụa của ta làm đồ phúng thì ta cũng giúp được một phần trong việc lý tài của xứ ta.

Dù có một điều nên bàn nốt là ta còn dùng câu đối làm đồ phúng thì lắt ta còn phải dùng chữ để vào. Vậy dùng chữ thế nào cho thích nghi và ngộ sau này không còn sỉ học chữ Hán thì lấy đâu làm chữ. Điều ấy trông phải tính ngay đến, vì chẳng những sau này không có người học chữ Hán thì không lấy đâu được chữ, chữ như bây giờ còn có người học chữ Hán mà chữ Hán dùng cũng lạp nhạp cả, chẳng ra thể nào.

Lắm đám ma hai ba bức câu đối bốn chữ trông nhau, lại lắm đám nghĩa câu đối thực trái hẳn với cái đức hạnh của người chết, khiến cho người biết sự trạng của người chết tưởng như người dùng chữ phúng có ý mỉa mai người chết chăng, đại khái như phúng một người đàn-bà giang hồ mà dùng đến bốn chữ « danh lưu nữ sử ». Cái đó xét ra thì không phải người có đồ phúng có ý mỉa, mà cũng không phải người làm câu đối cố ý mỉa, chẳng qua chỉ bởi người có đồ phúng không biết chữ, nhất thiết nhờ cả người làm câu đối, mà người làm câu đối cũng chẳng biết cân nhắc chữ nặng nhẹ gì cả, cứ thấy nói câu đối phúng một người đàn bà phong phú một đôi chút thì đắt ngay bốn chữ ấy thôi. Bảy giờ muốn cho tiện thì không gì bằng những người gọi là kiến tính mà có phúng thì nêu phúng câu đối nên dùng thứ câu đối hai mươi người là thứ câu đối khổ giữa một mùi, mấy khổ can chung quanh một mùi, chung quanh ở giữa chỉ đính mấy hàng chữ hợi to để tên và lời viếng, như là : Nguyễn X kính viếng hay Lê B, Trần C. Vũ D cùng kính viếng.

Còn như dùng câu đối để tả những lời thương tiếc, hay tỏ cái công đức, cái tính nanh của người chết thì để phần cho những người thân hay những người có văn học sẵn chữ đem viết ra vân.

Sự cải-lương việc mừng, việc phúng bàn ở đây cũng còn là bàn đại khái, chứ đến lúc thi hành chắc cũng còn phải châm chước ít nhiều, nhưng nếu làm được như thế cũng đã là khó lắm, làm được chăng nữa cũng là ở nhờ ta.

THUY THIÊN.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 21 Mars 1923

Tại Nguyên lão nghị-viện

M. Deselves, trưởng tuyển-bộ trong bộ đồng ngoại-vụ của Nguyên lão nghị viện.

Tại Thứ dân nghị-viện

Ông Thứ-dân nghị-viện Georges Barthélemy đệ trình nghị-viện một khoản khởi nghị xin cho thuộc-địa Đông-pháp được một chân nguyên lão nghị-viện, và hai chân thứ-dân nghị-viện. Riêng xứ Nam-kỳ từ một chân Thứ-dân nghị-viện, còn một chân thì do các xứ khác cử.

VÕ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 21 Février 1923

Tại Cao-đẳng học-đường Sorbonne

Chiều hôm thứ ba, nhân dịp đưng kỷ-niệm đại văn-sĩ Virgile, tại Cao-đẳng học-đường Sorbonne có làm lễ trọng thể, quan phó Thượng-thư bộ Mỹ nghệ nước Ý, là M. Seillant, có nói : Trong buổi chiến-tranh mới rồi, cái học La-tinh đã thắng được cái học Nhật-nhĩ-mạn một cách rực rỡ. Ông có nói : Ông Virgile lại trở nên cái tiên biểu những cái đức tinh xấu xa của hai quốc-dân ta, M. Goyau, và M. de Haraucourt, và M. Barthou cũng có đọc diễn-văn.

Việc Đông-âu

Ngày thứ tư này, các ông đại-biểu của Đồng minh sẽ hội nghị ở Londres để bàn về bức thư trả lời lại những điều khoản phản nghị của nước Đức. Những khoản phản nghị ấy hiện đã công bố chiều hôm thứ ba ở Paris.

Hội-đồng các quan Thượng-thư

Hội-đồng các quan Thượng-thư quyết nghị đặt một bộ phó thượng-thư tài-chánh. Ông thứ dân nghị-viện Aubigny được cử vào chức ấy.

M. Peyronet, Thượng-thư bộ Công-tác có trần thuyết về bản dự thảo luật pháp cải-lương thể lệ trợ cấp những người bị tàn tật. Bản dự thảo ấy sẽ đệ trình tại Thứ-dân nghị viện.

M. Le Trocquer, Thượng-thư bộ Công-tác có trình bày về công việc ngài đi thanh tra trong hạt sông Rhur. Cứ như lời quan Le Trocqueur công bố với các báo quán khi ngài ở hạt sông Rhur trở về thì số than lưu trữ trong miền bắc bộ sông Rhur tính được một triệu tấn than thường, và bốn trăm năm mươi nghìn tấn than coke. Hiện nay có ba xưởng chế than coke làm việc như thường, hai xưởng ở hai mỏ Vesterhald, và de Blanzenthal, và một xưởng tại mỏ Concordia là gần nay đương trực bai chiếc tàu nhỏ bị đắm ở bờ sông đào ở Herne để có tàu chở than lưu trữ ở hai bờ sông đào có thể cho được đông tàu, rồi mỗ tuần sẽ lắng thêm lên.

Việc trong hạt trú binh

Xem chừng nhân dân không giao lắm. Nhà điện-báo *Havas* nói rằng viên quận trưởng ở Muceter có họp các viên chức trong hạt sông Rhur giao-tiếp với các quan về đạo trị-bình. Thành phố Witten có xin đem yết-thị những nghị-định của các quan chức trú-binh cho nhân-dân được biết. Đại đa số nhân dân xem chừng đã có ý chán nản.

Đám ngoại binh Schmidt đã chết ở Essen. Không có điều gì ngăn trở cả. Trưởng Henrys đại-diện tướng Degoutte đến dự lễ.

Sở coi về hỏa xa ở các hạt trú-binh đặt nên đã hai tuần lễ nay, hiện đã bắt đầu làm việc. Tại các mỏ Blumenthal, than đã bắt đầu chở từ hôm nay.

Nhà điện-báo *Havas* có nói rằng thợ thuyền ở Waltropp được tin các quan Pháp bị sập tổng thao, thì có đại biểu đến điều đình với các quan về cái thể lệ làm việc thế nào.

Quan Toàn quyền Merlin

Quan Toàn-quyền Merlin có có ông bố lời từ biệt các đại biểu thuộc địa Tây-phi châu. Các đại-biểu ấy đều tỏ tình tiếc nhớ Quan Toàn-quyền Garde đã tiếp các quan chức, và các nghị viên. Khi hai quan Toàn-quyền xuống tàu *Europe*, thì nhân-dân hoan-hô rất là nhiệt-thành.

Bà Curie tới nước Bỉ

Mme Curie đến thăm xưởng ở Ooen là nơi chế chất-quang bằng quặng mỏ ở Katanga (Thuộc-địa Congo ở nước Bỉ) Bà có nói rằng từ nay chất-quang sẽ có đủ dùng để cung cho viện-sĩ Pha thuốc ở thế-giới.

Việc Đông-pháp

Hải cảng Saigon mỗi ngày lại thêm mở mang. Số tàu thuyền trung 25 năm gần nay ăng gấp bốn. Về năm 1895, chỉ có 620.000 tấn, mà 1922 năm 192 được 2.850.000 tấn. Hải-cảng ấy ngày nay đương vào hàng bốn năm trong các Hải cảng nước Pháp.

Hội-chợ Lyon

Hội chợ Lyon đã xong ngày 1 tháng chủ-nhật. Người đến mua đông lắm.

Bài ca Âu-trí-viên

CIII

Rủ nhau bước xuống vườn đào
Hỏi rằng cây lý tự bao đến giờ.
Cây to thì lá cũng to.
Muốn ăn quả chín phải chờ quả xanh.
Nhớ ngày nào mới mấy ngành,
Một tay vun xới công trình bấy lâu
Vậy nên đào lý cửa hầu
Lí tì rồi cũng ngang đầu lòng quân
Lấy vườn xem cảnh mà nhân.
Cây khi nhe nhỏ người tuần chơi choi
Có tràng trí-đức gồm hai,
Rộng thương đến dân anh hài tứ khí.
Cả mảng cả sữa biết gì,
Cam công các đục bỏ trí bấy nay
Mong đêm thôi lại mong ngày,
Qua vòng bể dại cho mày lớn khôn
Đem mình đổi với nước non,
Trẻ trung đương độ lên cân tinh nhanh
Nghĩ sao cho đáng dưỡng thành,
Nghĩ sao cho xứng chữ tình trông mong.
Á Âu gặp buổi đa đông,
Lửa văn-minh sáng ngỗ công hàng sâu.
Đường lên mà ngẫm quả cầu,
Đường kia lối nọ đâu đâu mở dần.
Dù si buộc Sở bán Tần,
Rủ dường vào cảng cũng gần không xa:
Trường Kỹ-nghệ sở Giáo-khoa,
Nào nơi khai hóa nào nhà Trí-tri.
Học từ thuở bé học đi,
Chuyên cần rồi cũng có khi nảy tài.
Khôn ngoan thì mới ăn người,
Dại như là vịnh hiềm đời nào hay.
Em ơi sinh ở đời nay,
Điều hơn lẽ thiệt nảy ngày bảo cho.
Dành đề thì giờ để ngẫm vơ.
Cái chuồng cảnh tỉnh mấy vỏ khua
[illegible]
Làm sao nội tướng cho chàng nỗi danh
Dang nghi giờ lấy đức lành,
Hiết đường tiến đệt biết tình bán buôn
Lẽ gia dụng mối khuê môn.
Học nghề học nghiệp cho dồn cho hay,
Kia như Cai quốc ngày nay,
Bàn bà mà giỏi đâu mấy đâu ông
Nhà thương gia sức giỏi công.
Thì tài tế độ trong vùng Đông-dương
Nước nhà xưa có Trương-vương,
Chỉ em gánh vác cương thường đôi vai.
Tiếng thơm để lại muôn đời.
Quản theo đọ với anh tài nào thua
Buổi nay về tác chẻo đua,
Mười ba chức nghề phải cho biết đường
Trước là tài trí mở mang.
Sau là cây đức dưỡng thường nảy xanh.
Chữ rằng nhất nghệ bất tinh
Luống công vô ích thẹn mình thiếu niên.
Vũ đài liệu bước chèo lên
Để may cái thói nọ hèn dữ tong.
Nếu mà coi thoải ăn không
Ô danh bác mẹ hổ lòng người nuôi.
Nghĩa vô treo để làm soi,
Bữa gương nhớ lấy nhớ đời vương to.
Mấy lời cẩn vận sau xưa,
Nghìn ngao cũng được nửa giờ ngâm nga

Nước nào còn nhiều dầu hỏa nhất thế-giới bây giờ?

(Tiếp theo)

Hiện nay ở nước Mễ-tây-cơ, người ta đang công nhận diện-tích các mỏ dương khai để lấy dầu được chừng 2.000 nghìn thước vuông, tuy vậy, đó mới là một số rất nhỏ trong các mỏ dầu ở nước ấy mà thôi, chứ kể ra thì người ta lượng rằng nước Mễ-tây-cơ diện-tích tất cả các mỏ dầu có đến năm mươi bảy vạn rưỡi nghìn thước vuông (575.000 kilomètres carrés) kia, nghĩa là rộng hơn diện tích tất cả Nam Bắc Trung kỳ ở nước ta những hai trăm ba mươi ba nghìn ba mươi nhăm kilô-mét vuông (233.035 km2), vì diện-tích Nam Bắc Trung-kỳ được có 341.965 kilomètres carrés thôi; và rộng hơn cả diện tích nước Pháp những bốn mươi sáu nghìn kì-lô-mét vuông (46.000 km2) vì diện-tích nước Pháp có 529.000 kilomètres carrés thôi.

Những nơi đã khai dầu, tính đến năm 1919 thì vừa được 305 cái mỏ, mỗi ngày hơn bù kém khai được một triệu sáu mươi vạn thùng dầu (1.600.000 barils). Trong số các mỏ ấy, thì 55 mỏ của công-ty *Tezas Company of Mexico* với công-ty *Transcontinental Petroleum* chung nhau.

Cứ như biểu tổng-kê hàng năm thì riêng một năm 1919, các công-ty ấy khai được những số dầu như sau này: Công-ty Mexican Eagale 18,8 triệu thùng; Công-ty Mexican Petroleum được 15,3 triệu thùng; Công-ty Transcontinental Petroleum được 7,1 triệu thùng, Công-ty Texas Compagny of Mexico được 5,9 triệu thùng, vân vân.

Chỉ vì đường sá vận tải bất tiện, cho nên số dầu khai lên tuy vậy cũng chưa được bao, cho nên hiện nay các công-ty dầu hỏa nước Mễ-tây-cơ đã cùng nhau mở ra và sở các đường xe hỏa tàu thủy để cho tiện đường vận-tải dầu ở các mỏ ra các cửa bể trong nước. Các đường của các công-ty tư làm lấy tổng-cộng đã được đến 1.421 kilometres, mỗi ngày các đường ấy có thể tải được đến 327.000 thước khối dầu, nghĩa là 2.376.400 thùng dầu ở các mỏ đi các nơi. Hiện nay công-ty Mexican Petroleum, tư-bản có đến xuất-cảng dầu hỏa sang cung-cấp cho các nước bên Âu-châu và công-ty Taxas Compagny of Mexico tư-bản có 20.000.000 *dollars* đương làm chà xuất-cảng dầu đi cung cấp cho khắp cả thế-giới, cứ mỗi năm bỏ rẻ một mình công-ty này cũng xuất cảng được 10.000.000 thùng dầu đi bán khắp các nước.

Nhưng nước Mễ-tây-cơ hiện nay cả thảy có bảy xưởng lọc dầu, mỗi ngày các xưởng ấy có thể lọc được chừng 100.000 thùng dầu. Nhưng tuy vậy, cũng còn là ít lắm, cho nên trong năm phần số dầu của nước Mễ-tây-cơ xuất-cảng đi bán ở các nước, mới chỉ được có một phần là dầu lọc, còn bốn phần toàn thì bây còn là dầu nguyên-chất cả.

Dầu ở nước Mễ-tây-cơ đem bán đi các nước phần nhiều đều xuất cảng tại cửa bể Tampico, trong một trăm phần dầu xuất cảng có đến chín mươi phần là xuất cảng từ cửa bể ấy, còn mười phần kia thì xuất cảng ở tư cửa bể Puerto Lobos và cửa bể Tuxpam, vậy mới biết ở miền Tampico sản nhiều dầu thật ; như thiên địa đã nói.

Năm 1919, nước Mễ-tây-cơ xuất cảng dầu hỏa ra ngoài bán được 78.000.000 thùng, đến năm 1920 thì số ấy lại thấy tăng lên nhiều hơn : những một khoảng ba tháng đầu năm 1920 đã xuất cảng được 60.000.000 thùng, tính ra thì đã tăng hơn năm 1919 những bảy mươi hai phần trăm rồi, nghĩa là năm 1920 số dầu của Mễ-tây-cơ xuất cảng được đến 135.000.000 thùng.

Dầu của Mễ-tây-cơ xuất cảng thường bán cho Hoa-kỳ nhiều nhất, trong một trăm phần thì nước Hoa-kỳ tiêu thụ đến bảy mươi một phần, còn tám phần thì về Nam Mỹ-châu tiêu thụ, 3 phần về nước Cuba tiêu-thụ, bốn phần về nước Anh cát-lợi tiêu thụ với bốn phần thì để tiêu thụ ở trong nước nhà.

Ít năm trước đây, chính-phủ Mễ-tây-cơ có ý muốn lấy lại tất cả các mỏ dầu trong nước đem về làm công-sản của chính-phủ, chứ không cho các công-ti trung đem xuất cảng như trước nữa, tức thì nước Hoa-kỳ, nước Đại-pháp, nước Anh-cát-lợi và nước Hà-lan liền cực lực phản đối ngay.

Năm 1920, quan Thống-lĩnh Carranza nước Mễ-tây-cơ đã nhất định thi-hành cái nghị không cho các công-ty ngoại quốc đứng trưng các mỏ dầu trong nước, nhưng nghị ấy người ta cũng lại cực lực phá đổ ngay, hồi vậy cho nên đến chính-phủ sau kế-tiếp quan thống-lĩnh Carranza liền lại điều-đình cho được thỏa-thuận như cũ, nghĩa là lại cho các công-ty ngoại quốc đứng trưng các mỏ dầu, chứ không lấy về làm công sản của chính-phủ nữa. Người ta chắc rằng nếu sau này chính-phủ Mễ-tây-cơ lại lập tâm lấy các mỏ dầu về làm công-sản của chính-phủ, không cho các công-ty ngoại quốc đứng trưng, thì ắt là nước Hoa-kỳ sẽ dùng lên phản-đối trước nhất, vì hiện nay ở nước Hoa-kỳ đã khan dầu hỏa lắm, trong một trăm phần dầu hỏa của

nước Hoa-kỳ hiện nay đã dùng hết đến linh năm mươi phần rồi, còn số ngót năm mươi phần thì bắt quá chỉ trong hai mươi năm hay giá lắm là hai mươi nhăm năm nữa ắt sẽ dùng

Bài ký từ Huế đến Vân-nam-phủ

của M. BỒI-THANH-VÂN soạn

mất. Phía vách tường hướng Bắc, có một cái nền trắng lòi ra ngoài hồ. Người ta đứng trên nền đó đông lắm đều coi những con cá sắc vàng, sắc bạc, sắc đen lội trên mặt nước, tạo những vật lạ của

quan chăng? Tôi không thấy ai vô ra nơi cái cửa lớn đó cả. Tôi không biết có mấy cái cửa nhỏ nơi khác để mà vô ra đến đó chăng. Tôi không nói chuyện với ai đặng cả, vì không biết tiếng họ; rồi tôi lại về cứ cầm như

Tiệc tháng của Hội Khai-trí tiến-đức

người đi chiêm-bái. Cái tiền hoành của Ngô-thị-Quyên nữ sĩ nhờ đứng cử Mai đăng-Đệ làm giáp, không biết vì chưa rảo xem hay sao, mà chưa thấy đem treo cùng đến??

Các hội viên xã Nguyệt Hà-

giờ trở đi là chỉ trông cậy vào người Mễ-tây-cơ cung-cấp dầu hỏa cho thôi.

Xét ra thì cái vấn-đề dầu hỏa, tuy thoạt nghe qua, tưởng là một vấn-đề cần lợi lắm thường, ấy thế mà chính là một vấn-đề rất quan-trọng cho nền kinh-tế của thế-giới, cho cuộc tiến-bộ về kỹ-nghệ, về thương-mại, và tóm lại từ lúc là cái vấn-đề có quan-hệ cho cái tiền-đồ phú-cường của hết thảy các nước trên hoàn-cầu này. — Sao vậy? — Vì rằng cái thời - đại *than-đá* giờ đã chuyển thành cái thời đại *dầu-mỏ* rồi, tức cũng như cái thời-đại thạch-khí đã đổi làm thời-đại đồng-khí, thời-đại đồng-khí đã đổi làm thời-đại thiết-khí vậy. Xưa kia than-đá vốn là một thứ nhu-liệu tối khẩn tối thiết cho sự đốt các máy tàu, máy xe, các lò cơ khí kỹ nghệ, nhưng ít lâu nay than-đá đã tới cái thời-kỳ cáo lão mà sắp nhường cái địa-vị lại cho dầu hỏa với dầu xăng, vì than-đá dùng để đốt các máy giờ đã hiển nhiên là không tiện bằng dầu hỏa với dầu xăng được. Dầu hỏa dầu xăng đốt đã chóng bén, được nhiều, mà lại không tốn công-phu khó-nhọc mấy cho những người đốt máy làm lụng, và đại tải đi đâu cũng dễ gặp mấy sự đại tải than-đá xưa nay. Ấy những máy ô-tô, máy tàu bay, người ta thuần thị dùng dầu xăng mà đốt cả, cho đến xe hỏa tàu thủy, hiện nay người ta cũng đã dần dần dùng đến dầu hỏa mà đốt máy thế cho than đá rồi. Ngay như ở nước ta, mới cách ít năm về trước đây, ai nấy chỉ dùng dầu thắp, dầu thắn, dầu lạc, dầu vừng và các thứ nến sáp để thắp thôi, thế mà ngày nay suốt trong nước, từ ra tỉ nhiều nhà ở nơi thành thị có đèn điện đèn dầt không kể, còn đâu đó cũng bắt thấy dùng dầu hỏa mà thắp cả, vậy đủ biết sự nhu-dụng dầu là thiết mà dầu hỏa phát ta dương gặp thời đắc dụng vô cùng.

Vì dầu hỏa dương đắc dụng như thế, cho nên ở các nước phú cường Âu Mỹ ngày nay các nhà đại tư-bản dương tranh đành nhau về cái mỏ lợi dầu hỏa rất dữ dội, ở nước Anh thì có công-ty *Royal Dutch* ông Henri Deterding làm chủ, người ta thường gọi là công-ty Nã-phá-luân, ở nước Hoa-kỳ thì có công-ty *Standard Oil*, ông Bedfart làm chủ, dương kịch liệt tranh nhau về cái mỏ lợi dầu. Chính ở nước Pháp, cái vấn đề dầu hỏa người ta cũng đã quen gọi là « *Cái vấn-đề quốc-gia* », thì đủ biết thiên hạ ngày nay đều lấy dầu hỏa làm có quan hệ đến sự sinh-tồn, sự tiến bộ của các dân-tộc vậy. Cho nên nước nào còn chiếm được cái nguồn lợi dầu hỏa nhiều là nước ấy thịnh, nước nào tỉ là con dương tiến bộ cho nước ấy phải dựt lùi. Vậy dám hỏi thiên hạ bây giờ nước nào còn nhiều dầu hỏa nhất? — Hà chẳng phải là nước Mễ-tây-cơ mà hiện nay thiên hạ đương chú-mục đến đó du?

Vũ-Giáp-tử-Động

(Tiếp theo)

Khi ba giờ chiều tôi ngồi kiệu đi coi chùa có những con cá vàng. Người chủ nhà bảng có dặn mấy anh khiêng kiệu rằng phải theo ý tôi muốn đi đâu cho đi (trong cái đường ghé, nhiều bộ phải đi nhiều chỗ vui. Cha chả, thiên hạ đông không biết sao mà nói, kẻ qua người lại, người cỡi ngựa, người đi chân, đi kiệu, những ngựa, những lừa, những bò, những đà những xe nhà bằng gỗ lợp cỏ gianh. Đông chật như vậy, là cũng tại mấy cái đường học hỏi lắm. Mấy cái nhà buôn bán kể liền nhau chẳng biết bao nhiêu, mà thấp, lại cũ, vách tường bằng đất sét nên xe vô ra sườn và cột nhà bằng gỗ lợp cỏ lục. Trong mấy cái nhà cũ đó cũng có mấy cái nhà mới cất chen vô thì đặng tử tế, một trước lầm theo cửa tàu nửa tây; mấy cái nhà cũ như mà mấy cái nhà ở dẫn dưới chắc là sập hay là gỡ đi, thì nhà cũ thứ lệ đó phải ngã nhào hết như mấy cái bao không xẹp lép đặng không đặng. Mà nào đâu có sẽ cả. Dưới nào đứng có tên viết trên mấy tấm ván nhỏ. Đường mới mở thì rộng. Còn đường cũ thì rộng chừng bốn thước tây; có lót đá lớn nọ cạnh đường đi mà cũ lắm. Bữa nay qua lắm ka hỏ nhau có lỗ, có hang khi mưa chưa ngoài ta đi bon nhảy vọt lẹn, xe lắp đi vào mỗ cái đường nhỏ không đặng, vì chật hẹp, đông người lắm, và không có đồ đá. Vì có lỗ nên khắp cả trong xứ Vê-nam-phủ không có sầm xe ngựa mà đi đặng.

Bây giờ tôi đến cái chùa có những con cá vàng. Chùa cất trong thành. Cất nơi miếng đất giữa một cái hồ nước thiệt lớn, mấy cái nhà đều dính ngàn lầm ra một cái chùa bằng gạch và ngói cây cột bằng gỗ và to lắm. Dài chừng ba mươi bay là ba-mươi lầm thước. Tu nhỏ đến lớn, tôi đi tuy biết bao nhiêu là chùa mà cái nầy thiệt đẹp và kêu là hơn cả. Vách tường phía bên mặt và bên trái thì trồng bộc ở chính giữa, bên kia ngó qua bên cây động. Chùa trở mặt tiền về hướng tây. Chính giữa thì một cái bàn thờ to lắm. Đi vô một chút, thì có một cái bàn tròn thấy trời kê rõ trong cũ g nữa thì có mấy cái bàn thờ nhỏ nhỏ. Trước mặt mỗi bàn thờ thì có một cái bàn. Trên bàn thờ có một cái tượng ông hoặc tượng bà. Một người thầy chùa đọc kinh, đánh chuông và mõ. Xong quanh người thầy tu thì có chín mươi người đàn bà, con gái qui, và cũng có đàn ông qui, mà ít hơn đàn bà. Nội đó chừng làm hay là mười cái bàn thờ như vậy. Thì mỗi cái có một người thầy tu tụng kinh và bấy nhiêu người lạy thì nước chừng người cũng lạy, cộng cả ngày lẻ về người ra thì thiên hạ đông kể không xiết, mỗi ngày thường mà đông chừng nó, huống chi ngày có kỳ, lễ lớn thì lại càng nhiều hơn nữa. Có quán bán ăn, nồng trong chùa, ngoài chùa và trên từng lầu chùa phía Nam coi ra như một cái chợ. Bây cùng rồi đó khỏi lên nữa con người coi quảng xuống. Cá nhỏ lớn có đủ hạng. Lớn hết sức dài chừng bốn tấc tây, bề tròn cái mình cũng chừng bốn tấc tây. Cá đỏ gần giống in như thịa đỏ người An-nam nuôi chơi trong bể cạn.

Đi lên chùa rồi có ba đường về, một đường bên Đông, một đường bên Nam. Cái hồ có trồng cây sen và rộng hơn cái hồ Hoàn-kiếm ở Hanoi. Cái chùa hồ Hoàn-kiếm sánh với chùa Cá-vàng ở Văn-nam-phủ thì chùa Hoàn-kiếm phải thua xi nhỏ và cất kiểu vụng lắm.

Theo ý tôi, thì cái chùa Cá vàng để dang hai việc: Trước đến cúng sau đến chơi cho vui.

Thôi coi rồi, tôi đi về. Hai tên phu khiêng kiệu đi vào đường khác, thì nhà phố rộng hẹp lối xấu cũng giống như mấy cái đường khi tôi đi đến chùa.

Thình lình đi đến cùng một cái đường nhỏ, hai chú gánh kiệu để tôi xuống. Ấy là nơi đến ông Giám-quốc và lãnh chức cả Toàn-quyền văn và võ tại tỉnh Văn-nam-phủ. Tôi biết động như vậy, là vì có hai tên lính mặc áo quần trắng cả, đứng coi cửa to, có song sắt và mở lớn ra.

Tôi xây mặt ra phía người đường đặng coi cho rõ cái nhà tôi được đó. Hai dãy phố chạy vô đến đây thì hết. Rồi chỗ tôi đứng thì trống, vô xích phía trong thì đến ông Giám-quốc ở. Năm dãi trống đó, thì phía phố phường có vách tường cro, mặt đất cất sàn giống hình bán nguyệt, bán nầy thẳng qua bên kia nước cũ cũng ba chục thước tây. Mặt trong thì có cái cửa song sắt, hai bên cửa có vách tường bằng gạch. Trong sân có gầy yết thị chữ Tàu gắn trên mấy tấm biển bằng ván, mỗi tấm biển có hai chân dựng đứng, giống như mấy tấm bình-phong vậy (paravent). Có lẽ chủ Khách đứng đọc yết thị.

Tôi lại xây mặt về phía đến ông Giám-quốc. Hai anh khiêng kiệu của tôi ra đầu biểu tôi đi thẳng tới đó; thì tôi lại gần anh lính gác. Anh nầy ra dấu tôi đi và tôi khỏi cửa thì phía tay mặt có cái nhà người giữ của Ở (coi cerger e). Tôi vào nhà đó, tôi thấy hai chú Khách đội ón đen mặc áo dài và quần dưới ống có giầy nịt thắt, bít-tất bằng vải trắng, giầy đen. Hai chú thấy tôi rồi cười. Tôi mừng và cười lại. Tôi khi tôi đi đường đến nay cứ mỗ: áo quần An-nam luôn, nên họ ý muốn biết tôi là thuộc về nước nào. Tôi lấy tay tôi chỉ phía đến ông Giám-quốc nghĩa là tôi muốn lên đó. Họ cứ cười hoài, rồi họ ra dấu tôi rằng không đặng phép lên. Ở thời, tôi phải chịu vậy! Tôi cứ đứng đó và lén ngó tới phía chợi. Tôi thấy rõ những nốc thang thành khi sơn đỏ một bên trái đặng lên trên một cái gò đất cao, trên gò đó có nhiều cái nhà, vì tôi thấy nóc không mà thôi. Trên mấy cái thang đó có nhiều cái sân rộng, xung quanh có sơn-ly bằng đồng và sắt ở trên một cái sân cao như vậy, thấy đó ba đứa nhỏ mặc áo quần đội nón như thị đương chơi đờn nhau. Không rõ rằng mấy cậu đó là con đức Giám-quốc hay là cận cốn khi đến vậy. Đó, tôi đến đến ông Giám-quốc thấy chừng nó mà thôi.

Tôi ra dấu cám ơn mấy người Khách cho phép tôi đến đó. Rồi tôi đi ra về đến buồng tôi thì sẩn giờ tối. Tôi nằm nghỉ một chập đặng lát nữa ăn cơm.

(Còn nữa).

VĂN UYỂN

Vơ văn vườn khuya

(Yên phi điệu)

Gương nga sao vẳng tiếng chim kêu,
Gió bắc thổi hiu hiu,
Trên mây vẳng vẳng tiếng chim kêu,
Đầu cành đầm thắm hạt sương gieo,
Vườn khuya mình thơ thẩn,
Cảnh vắng cảnh tiêu điều,
Biết càng ai bàn hoàn tâm sự,
Lưng trời tôi thấy nhạn bay veo,
Trong đầu trống đục đi,
Kẻ trông để ốc eo.
Não nuột cung cầm ai dạo đó,
Tình tình, bằng khuâng nỗi đoạn theo.
Tuyết trắng lạnh làng pha,
Cảo vàng toi tả eo,
Quả đất xoay vần là thế thế
Tư lường riêng : lặng mỗi sầu deo.
Tình nầy cảnh ấy.
Nên tả mấy điều.

Chơi thành Hoa-lư

(Thơ ca liên-hoàn điệu)

Bước tới Hoa-lư bóng xế chiều,
Tàn vàng cây ngất, phả non kiều,
Đền-đài nhuộm với làng thương đó,
Một dấy mai già gió hắt hiu
Có hoa rắn mặn bóng chiều,
Sân rồng trơ đó, tiếng thiều vắng tanh
Ngậm ngùi kim cổ bao tình,
Lưng trường rêu bẻc, đền cành cát gieo
Một dấy mai già gió hắt hiu,
Mấy lồng cong quyết ráng mây treo,
Cảnh nầy bao cổ nghìn thu lẻ,
Phẳng phất uy-linh khắp rải đèo,
Nhìn phong cảnh lại buồn teo.
Ngọn lau phe phất, bóng chiều thưởi
Trước thềm bay gối bàn nhạn,
Hữu-vu mấy giấy la đà thông reo.
Phẳng phất uy-linh khắp nơi đèo,
Mảnh hồn đi-tích nét riêu treo
Đầu non vén-mê trở trông,
Xe hạc mây vẫn, tuyết chửa tiêu,
Tiếng chim đưa lắm giọng tiêu,
Càng nhìn cảnh điện, càng xiết lòng vắng.
Nghìn xưa thu một giang ra,
Công ghi nhật nguyệt, khói nhang bao mờ.

Cây mai

Hoa xuân muôn đóa trước sân cười,
Hỏi khách trần hoàn thử ngẫm coi,
Cảnh ngọc đài vàng phỏ sắc nước,
Phẩm liên giá trọng nức hương trời,
Tuyết tương vẫn giữ mầu trong trắng,
Mưa nắng nào phai vẻ tốt tươi,
Gió mát trăng thanh khi sớm tối,
La đà cùng bạn chúc mua vui,

Thọ-vực, Nguyễn-x-Đài.

LỄ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài qui ông nào mua thì gửi tiền cho sở không có kiểu gửi theo giấy mua thì báo-quán không kể tới. — Mua báo thì tính từ ngày mua trước mồng một tháng tây trở đi chớ không tính từ ngày giữa tháng mà trừ ra.

Hội Khai-trí tiến-đức định từ này mỗi tháng đặt một cái tiệc thường trong các hội-viên để tiện dịp tới lui trò chuyện cho vui vẻ. Các hội lớn bên Tây thường có cái tục như thế; ngày ở Hanoi đây, có hội Địa-dư-học cứ các qui-quan tháng nào cũng đặt tiệc trong các hội-viên và sau tiệc có một cuộc diễn-thuyết. Hội Khai-trí cũng muốn bắt chước như thế, không phải là chỉ sự ăn uống, cốt là bày dịp cho các hội-viên tiện gặp mặt nhau một cách thân-mật hơn là những khi có hội-đồng hay là khi nghênh-tiếp một bậc qui-khách nào.

Vậy tiệc thứ nhất định đặt ngày tháng nầy, đinh-nhật thứ năm 29 Mars 1923 (tức là ngày 13 tháng hai ta) đúng 7 giờ rưỡi tối, tại hội-quán. Tiệc chỉ trong các hội-viên Tây Nam với nhau, không mời quan khách nào cả, và dự tiệc phải góp tiền, tính theo giá các tiệc thường thường mà thôi.

Tiệc xong, vào 9 giờ rưỡi có diễn-thuyết. Kỳ nầy ông Phạm-Quỳnh diễn về « Văn chương trong lối hát à-đào » lại có kèn một đào-nương tối giọng để ngâm thơ và ca-xướng cho có đặc-sắc, cũng là bắt chước cái lối « tiệc văn-chương » (*les dîners littéraires*) như bên Đại-pháp vậy.

Vậy có lời bá-cáo các ngài hội-viên ở Hanoi và ở các tỉnh, ngài nào muốn dự tiệc thì xin cho biết hai ba ngày trước, để tiện việc sửa-soạn.

Ngài hội-viên nào không dự tiệc, thời đến chín giờ rưỡi, mời đến ngồe đề-thuyết.

Các ngài hội-viên các tỉnh xin coi lời bá-cáo nầy cũng như là giấy đặt vậy.

K. T. I. Đ. Hội kính cáo

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 22 Mars nầy, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 f. 80

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 22 Mars 1923* : 3% 57.70 — 5% 1915-1916 74.10 — 4% 1918 61.85. — 5% 1920 88.10 — 6% 1920 87.40

Tin tàu. — Tàu *Paul Lecat* tới Saigon ngày 22 Mars, hồi 9 giờ sáng, có mang 392 tải thơ.

Tàu *Orénoque* khởi-hành ở Saigon đi Trung-kỳ, và Bắc-kỳ ngày 24 Mars, hồi 9 giờ 30 sáng.

Quan Thống-sứ đi Lạng sơn. — Quan Thống-sứ cùng quan chánh sở Y-chính Bắc-kỳ đi Lạng-sơn sáng hôm qua đến buổi tối lại về ngày Hanoi.

Ngạch cai-trị. — Quan phó cai-trị hạng nhất Tanquerey, quyền chánh tòa Nam-án Hải-dương sẽ thuyên đi Hòa-bình lãnh chức phó công-sứ.

Hội đèn Hai-bà. — Hội đèn Hai-bà tuy mở từ hôm qua, nhưng hôm nay mới là chính hội. Dân làng Đồng-nhân có làm lễ tế và chẩn văn Hai-bà. Người đi lễ đông lắm. Lại nhâm vào ngày thứ năm, cho nên học-sinh nam nữ các trường cũng có nhiều người đi lễ.

Cuộc đua ngựa. — Bản quán nhắc lại rằng đến ngày 1er Avril tại Hanoi sẽ có cuộc đua ngựa, đến số ngày mai sẽ đăng chương-trình cuộc đua ấy.

Tòa án Trùng trị. — Sáng hôm qua tòa án Trùng-trị đã thiết lập một phiên riêng để xử mấy việc tây như sau nầy :

Việc bắn chết người ở trên Tây-hồ. — Trong số báo ngày 21 Janvier trước, bản báo đã đăng rằng một người Tây thiếu-niên là Guichard André 15 tuổi, đi săn ở trên Hồ Tây, bắn phải một đứa bé con An-nam chết. Việc ấy nay đã đem đến tòa Trùng-trị. Mẹ đứa bé ấy bắt đền một nghìn đồng. Bản bị xin đền một trăm rưỡi. Tòa lỗi chứng cớ xong hoãn đến kỳ khác sẽ nghị án.

Việc ăn trộm sắt của nhà Savauge. — Ông quản lý nhà Savauge là chủ tàu ở Hanoi có làm giấy trình sở Mật-thám bị mất trộm một tấn sắt. Sở Mật-thám xét ra thì một người Tây làm công sở ấy tên là Sauer Henri cùng với một người thợ sắt là Chiến-v Lộc đã bán sắt ấy cho một hàng sắt, giá 70 đồng một tấn. Sáng hôm qua, ra đến tòa thì người làm công lại không thú-nhận gì cả mới rằng những người ấy ghét mà vu oan cho như thế.

Luật-sư bên bị xin hoãn lại để đòi thêm người làm chứng. Tòa định đến phiên sau sẽ hỏi lại.

Nhà máy kẽm Quảng-yên (Fonderie de Quang yên) cần dùng nhiều thợ sẽ gỗ. Hỏi ở đây.

Trường Cao-đẳng Nông-lâm — Quan đốc học trường Cao-đẳng Nông-lâm là M. Vieillard về qui quốc nghỉ ngày chủ nhật 18 Mars vừa rồi, đã cùng với qui-quyến đi chuyến xe hỏa 1 giờ 32 xuối Hải-phòng để đến ngày 23 nầy đáp tàu « *Azay le Rideau* » về Pháp.

Hôm đó các qui quan Tây Nam, các học sinh trường Cao-đẳng Nông-lâm ra tiễn chân ngài rất đông. Ngài về nghỉ 6 tháng, đến năm 1924 thì lại sang.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Số 18

NỮ-TRINH-THÁM

TRUẤN-PHONG dịch thuật

Truyện mây nhà nữ trinh-thám, khảo đem cái lâm tư tình một cái thảm-đoạn khôn ngoan, đời đang thay hình, khinh than mạo hiểm mà khám phá được mấy cái kỳ án. Xem truyện nầy để biết cái tài thám ẩn trích tình, bọn quân soa cũng không nhường gì các nhà thám trinh-thám xưa nay vậy. Cho hay yếu liều tơ đao vốn chia tình-anh trót đã ; dùng nghĩ lòng làn tình hại, khéng bằng đám lược nam-nhi.

Tử-ngạn lại lấy tay trỏ lên nóc nhà.

Trưởng-phu ngửa mặt nhìn, thì thấy một vật đen trùi trũi, rầm phục như con rắn, nhưng hình lớn gấp đến mười lần, nhìn kỹ xem, thì ra người *đương phủ phục*.

Trưởng-phu rằng mình, gọn cả gai ốc, với vàng ra cửa, nét mặt xám như chàm

Tử ngạn rủ sang hàng nước bên nói chuyện.

Bấy giờ trời đã lối đen như mực, mà đường đi thì dẫn dẫu đến chỗ vắng người. Trưởng-phu run sợ mà rằng :

Trời tối đồng không ; đi, tôi sợ lắm.

Tử-ngạn nói :

Không sợ, Quãng đường nầy tôi vẫn đi quen.

Hai người bèn cùng dắt tay nhau đi, một lúc đến hàng nước, vừa gặp lúc con mưa kéo đến, sầm sét lìm kìm. Hai người bèn vào trong hang. (Kể đâu nói chuyện.

Trưởng-phu hỏi :

Những việc vừa rồi ta trông thấy, là có làm sao ?

Tử-ngạn rằng :

Lệnh-tiền, tôi đã bảo không phải mặt lương-thiện đâu ! Vậy cậu chuyện hôm nay, không trộm cướp sao lại thế !

Trưởng-phu lại hỏi :

Những việc trong nhà tôi xảy ra như thế, hay là cũng tự bọn họ chăng?

Tử-ngạn nói :

Cái đó thì nhưa chắc. Nhà cậu có gì là cái đáng lấy. Vả chẳng cậu chỉ mất có bức tranh đào được phỏng thử bức tranh ấy, họ lấy làm gì ?

Trưởng-phu lại hỏi rằng :

Thế mợ ở nhà tôi có chắc được không ?

Tử ngạn rằng :

Sao cậu đa nghi thế !

Thưởng phu-nói :

Thế thì Ân-phu vào nhà Hi-thị tất cũng vì duyên cớ gì đó chớ chẳng không ?

Tử-ngạn nghe nói, liền bảo Trưởng phu rằng :

Cậu có nói ra, tôi mới dám bảo thật, nên không tôi thật không liệu nói cho cậu nghe. Cứ như cậu ngày nay, tất nhiên tiền bạc tả hữu lắm đứa hiệp mưu để hại cậu. Cái mưu ấy thế nào ? nhưng người ấy là ai ? ta tuy không biết, nhưng cứ lý mà đoán thì tất nhiên là như thế. Cậu nghĩ thế nào ?

Trưởng-phu run sợ hỏi rằng :

Thế thì làm thế nào cho được ?

Tử ngạn nói :

Tôi tưởng cậu nên tạm lánh đi một chỗ là hơn.

Tuy nhiên, cậu cũng phải giữ kín, đừng nói chuyện với ai mới được. Rằng tả cận sang Thưởng-thục hỏi lệnh-tỷ rồi nói đổi là đi thăm một bậc phụ-chấp nào ở xa. Ấy điều ấy đừng nên nói hở ra, mà nhất là đừng nói là tôi bày mưu hộ cậu. Nếu cậu nói hở, quân gian nó lại đem lòng thù tôi đây thì khốn. Dẫu tôi đây không sợ gì chúng, song nhân đó mà chúng biết được tung-tích cậu thì sao ? Vậy cậu nên nói đối là đi thăm một bậc phụ-chấp nào ở xa, rồi lần sang Thưởng-thục ở với lệnh-tỷ. Bao nhiêu những đồ vật quý-trọng nên gói cả đem đi. Đến nơi, sẽ đánh giấy về gửi mợ cả về ở tạm với lệnh nhạc-gia, còn nhà ở thì cho thuê lấy tiền tháng. Thu xếp như thế, đâu vào đấy. Rồi ta sẽ thăm-thính tin-tức, lâu dần việc ấy sẽ ra mối ra manh. Cậu nghĩ thế nào, còn mau quyết định.

Trưởng-phu nghe kế, trong bụng vui mừng khôn xiết, liền hỏi :

Thế thì bao giờ đi ?

Tử-ngạn đáp rằng :

Nên thu-xếp cho mau, mà phải giữ gìn kín, trừ tôi với cậu, xin đừng nên nói với ai.

Nàng Tuệ-châu nói đến đấy, ngoài sân bỗng có tiếng chim kêu vỗ cánh, gió thổi rung cây, lá rụng rì rào, sương sa lốp đốp, trông đồng hồ đã ba giờ rưỡi, mà ngọn trống thiếu thì đã quá canh tư.

Bấy giờ tôi tay mới yếu dây xong, nhưng nghe chuyện công vụ, không hề thấy mỏi, liền đứng dậy đi lồng-lại là Hội-trưởng của hội Trung-kỳ Sử-lôa Hữu-ái Nam quan-viên. Các viên hội lại có độ ông có mặt à Kinh-

Trước khi đăng trình, quan đốc Vieillard và các học sinh trường Cao

Xảnh là người Khách biện tay cơm cầm mỗi đứa một con dao gầm.

CYCLISTES!

VIỆC BẮC-KỲ

CÁC CUỘC ĐI XEM

Elégante
Garantie?

La bicyclette J. B. LOUVET, entièrement soudée à l'autogène. Roulements rectifiés, vous offre tous ces avantages.

EN VENTE CHEZ :
ANSTETT & Cie
Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG
NGUYỄN-HỮU-THANG & ĐỖ ĐÌNH ĐẠT
45, Hme Boulevard de Lagrée,
HANOI

HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

DẦU-GAN-CÁ-VIÊN :

Chữa bệnh đau ngực, rạo phổi, ho khan, bổ tì-vị, vàn vàn ; người ít thường mắc phải trong mùa nóng.

Thử dầu nguyên : 1$75 một lít-re, 0$90 nửa lít-re.
— viên : 0$ 90 một lọ, dùng trong được 12 ngày.

Bán tại Hiệu Bào chế MONTÈS, số 54, phố Trảng tiền, Hanoi.

Độ này tiết giời thay đổi thất thường có nhiều người ốm!
Nhất là bệnh Grippe (sốt-ho-cum). Đau khắp cả thân thể, rạc-đầu, sốt-ho, đau cổ họng, đau ngực ; nếu không biết cách chữa những chứng ấy thì chết người như bỏ ! Nếu ai phải bệnh ấy, nên đến Bán-hiệu hoặc gửi thơ mua 6 viên CACHETS ANTIGRIPPE. Giá bán 0$60 một lọ, uống trong 24 giờ sẽ thấy khỏi bệnh. Thuốc này đã cứu được vô số người ! Ai đi biển cũng chớ vắng thuốc hiệu.

Bán tại Hiệu Bào chế MONTÈS, số 54, phố Trảng tiền, Hanoi.

Quan sinh sự ở Cảnh-hóa ở Trung-kỳ là M. Lan sẽ thay quyền Đốc-học trường Cao-đẳng Nông-lâm trong hạn nghỉ của quan Đốc Vieillard cưới không phải quan Nông-phố Kỹ-sư Giám đốc lâm chích là M. Gulfier như đã đăng trước

Các phiếu Quốc-trái vô danh bất cứ năm nào, nay muốn bán lại được GIÁ RẤT CAO nên đem đến hỏi M. LÊ-ĐÌNH-CẢNH, ở phố Cầu-gỗ (Rue du Pont en Bois), số nhà 86 và 88 ở Hanoi.

Đông-Khê
Lê-đình-Cảnh
86-88, Rue du Pont en Bois
Hanoi

Cái nạn tàu-bay ở Nam kỳ — Tiếp theo với những tin đã đăng hôm ngày hôm qua, bản quán lại nhận được tờ tại cáo của phủ Toàn-quyền về cái nạn tàu-bay như sau này :

Những người bị nạn tàu-bay mà quan chủ tỉnh Thủ dầu-một đã báo ngày hôm qua là :

Viên chánh quản Gauglof bị thương ở tay, ở cằm và xây xát mấy nơi ở trong mình ; quản thư Fleurieu bị xây tim nhiều nơi và bị đau trong cổ và hai vai ; quản lý sự Rival cũng bị tim nhiều nơi và đau ở trong bụng.

Chiếc tàu bay ấy vì lồng máy tự động mà nơi vào rừng, từ trên xuống cao hơn 50 thước.

Những người bị thương tại quan Docteur Toán-dầu một đã đưa cả về Saigon an-dưỡng hôm qua, duy có M. Rival là sỹ-sư thì về thẳng nhà.

Mai nhà M. Ad. Levêque phố rue Paul-Bert (Rue Paul Bert) số 52, có bán những thứ mũ canotier bằng rơm Panama thực đẹp giá : 3$ 80 © 3548

Hát cải-lương theo lối Sài-gòn khác hơn bấy lâu nay — Hội Nam kỳ tương-tế có lại cáo cho bản-quán tỏ sau này :

Tối thứ bảy và tối chủ nhật là ngày 31 Mars và mồng 1 Avril 1923 từ 8 giờ đến 11 giờ thì mấy thầy Nam-kỳ sinh-viên trường Cao-đẳng sẽ đến tại rạp chớp bóng hàng Quạt một tối tổng cải-lương cả hát và đơn trò lối tân-thời rất thanh-nhã và thật trăm ý vị!!! Thu được bao nhiêu tiền công cả cho hội Nam-kỳ tương-tế.

Xin nhớ qui ông và qui bà có lòng, chiều tối hai hôm ấy đến cho đông trước là giúp cho cuộc vui mới ở chốc, sau là tỏ ý rằng trai kỳ tuy giang sơn ta cách mà vẫn chung một nhà.

Bán vé tại rạp các ngày Quảng ngày 31 tháng ba tây và mồng mồ tháng tư tây, kể từ 12 giờ trưa đến chiều.

Phòng khám bệnh
của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng mới người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con. 3502

Hội Tri-tri. — Bản-quán nhắc lại rằng đến tối hôm nay, hồi 7 giờ rưỡi, hội Tri-tri sẽ họp đại hội-đồng để xét các vấn-đề cần hỏi và bầu lại tòa Trị-sự trong năm 1923.

Tòa án Đại-hình. — Sáng hôm nay tòa án Đại-hình xử việc sau này

Việc án cướp ở tỉnh Cao bằng. — Hôm 29 Juin 1922 sáng tinh sương có hai người buôn hàng tạp-hóa tên là Bùi ngọc-Ban và Bùi-đình-Khảo ở tỉnh lị Cao-bằng chạy với hai người cu-li gánh hàng-hóa đi chợ Trùng-khánh-phủ để bán. Đương đi đường thấy 3, 4 đứa nấp ở rượng ngô chạy lên cầm dao gầm giơ đọa đêm, hai người lái buôn thấy thế bỏ chạy đi báo quan sở tại. Còn hai người cu-li thấy chúng đọa sự giết cũng bỏ gánh hàng chạy trốn nốt. Bấy giờ chúng lấy gần bết rồi trốn vào rừng. Lúc quan sở tại đến tỉnh bội họp dân phu các làng gần đấy bỏ vậy các lối đi chúng bết đường trải sang Tàu và tiền sẽ cứ rừng gần đấy mãi đến trưa mới đánh bắt được hai đứa giao phi là tên Triệu-văn-Nọ và tên Lý-văn-Thêm là con Ngộ đã đem nộp một ít đồ cướp. Đến hôm sau lại bắt được tên Lung đem xét hỏi thì nhất định kêu oan và có rại chứng. Song hỏi chứng tên ấy nại ra thì không nhận như lời tên ấy khai. Vả lại sự chỉ nhận điểm tên ấy cũng như tên Ngọ và tên Xéth ăn cướp.

Đến sau tên Ngọ và tên Xéth phần cung không nhận lẽ gì nữa và đương khi tra xét việc cướp này tên Ngọ vượt ngục trốn mất.

Bà tên can phạm đều là đứa bất lương xưa nay, hiện tên Xéth trước đã đi ăn cướp bị quản Tau đánh quê chân.

Những đứa can phạm chưa can án lần nào cả.

Tòa xét xong tuyên án phạt tên Hoàng-v-Lung 20 năm khổ sai và tên Lý-v-Xênh 10 năm khổ sai.

Việc này là việc xảy ra trong án Đại-hình thứ nhất trong năm nay.

A-lô, a-lô . . . nhà chớp-bóng PALACE đấy có phải không ?
Có phải chiều hôm nay chiếu đến hồi thứ 4, 5, 6 chuyện LES ECUMEURS DU SUD *đây không ?*
— Thưa phải
— Thế thì để cho tôi một loge chỗ tốt

Yết thị. — M. Trần-ngọc-Chu, làm thầy xế auto được bằng thống trận hội tỉnh ; trước khai rằng ở số nhà 38 phố hàng Hòm Hanoi, nay tìm ở đấy không thấy. Vậy cái bằng lấy lưu ở phủ Thống sứ tòa khố xanh. Trần-ngọc Chu ở đâu thì cứ lại tòa lấy mà lĩ.b.

Bản d ch của phủ Thống sứ

Một tối cháy hai nơi. — Tối hôm qua hồi 8 giờ 20, phát hỏa ở làng Lương-yên (bỏ ngõ) sau trường Thầy, cháy mất một cái nhà lá và một cái chuồng bò vắt sữa của Bu-cầu, chết mất 7 con bò, là 4 con bò cái và 3 con bò con và cháy mất cái xe đạp may người làng chữa được ngay, chứ không cháy lan sang chỗ khác. Voi rồng sở Cầu và sở tò tới đường rồi đem xuống mà không dùng đến là vì không có đường đem xe vào. Người ta nghi là có kẻ đốt, vì tối hôm trước cũng đã phát hỏa mà chữa được ngay.

Đám cháy ở Lương yên vừa tắt xong thì làng Kim-liên bỗi 9 giờ lại cháy mất một dãy nhà lá nữa. Viên chánh bốp Bạch-mai cũng đến tận nơi để đốc việc cứu-chữa. Cái xe ô-tô tu-đơ-ng gi-ô-ng không dùng được vì không có lối vào xe đành phải đem về.

Ngạch thư ký. — M. Ng.-v. Tha h thư ký hạng tư thuộc ngạch phủ Khám-sứ bèn Lào nay thuộc về ngạch phủ Thống-sứ Bắc-kỳ.

M. Lê-v-Lai, thư-ký tập sự phủ Toàn-quyền sẽ ở ngày 30 Mars 1923 bỉt hạn tập sự được thăng thư ký hạ g sáu.

Ngạch kiểm lâm. — M. Hoàng đi.h-Sự kiểm-lâm phủ Yên-bình, được phép nghỉ ba tháng, tại tỉnh Hà-nam.

Chớ đi xe trên đê — Quan Đốc-lý có lời nhắc lại cho ai nấy biết rằng chiếu theo khoản thứ 328, trong luật lệ của thành-phố, thì ngựa xe không được đi trên đê, cứ xe đẹp, xe tay xe ngựa, ngựa cỏi bay người đắt cũng vậy.

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thơ đòi hỏi bản-quán, thì cho biết rõ tên họ tự giấy gửi báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quản lý, để cho người làm đề tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay kỳ tên vẽn tắt, hoặc thảo quá, khiến sau đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Hội đồng quản-hạt — Hội đồng quản-hạt Bắc-kỳ sẽ họp kỳ thường lệ năm 1923 vào ngày 2 Avril tây.

Quan Thanh tra Công-nghiệp Việt trì — Đến ngày chủ-nhật 25 Mars 1923, chi Hội Công-thương Đồng-nghiệp Việt-trì họp kỳ đại-hội đồng thường niên của chi hội để trình các công việc hội và bàn lại tòa Trị-sự. Ông hội-viên nào không tiếp được giấy đặt xin cứ theo lời báo này mà đi dự hội-đồng vậy.

Hội Bắc-kỳ Công-thương đồng-nghiệp lại cáo

HAIPHONG

Một thuốc một người chỉ Annam nhận việc dùng cốt-mìn, đào đá, mỗi thước giá 10$, đào ba cái đường ngầm trong mỏ than, giá tiền mỗi người thước 2$ 50 hoặc 3$ 00, và việc đào đất, đo đạt giá là 0$25 một thước dùng.

Ai muốn nhận làm, thì đến hỏi tại ông chủ nhiệm mỏ than Yên-Lập. 3549

NAM-ĐỊNH

Hội đồng dự-viên thành-phố — M. Ng.-văn-Thinh, được phép tổ chức ấy-viên của thành-phố Nam định.

Trợ cứu về việc hỏa tai. Quan Thống-sứ đã ký nghị-định giao cho quan Công-sứ Herbinet, tỉnh Phú-thọ một số tiền là 250 p. để cấp cho dân làng Lệ-mỹ bị hỏa tai.

TUYÊN QUANG

Hội nhà xéo Sâm-cu — Hội nhà xéo Sâm-cu ở tỉnh Tuyên-quang, được trợ cấp một món tiền là 100 p trong năm 1923.

THÁI-NGUYÊN

Ngạch cảnh-sát. — Hai người cựu binh là Đào-khắc Nhụ và Ng.-văn-Ty được bổ làm lính cảnh-sát tỉnh Thái-nguyên, liên bằng được 14$ p 00.

VIỆC KINH-ĐÔ

Các quan bái mạng. — Kỳ xuân lệnh đàm áo vừa rồi, các quan văn võ tưởng ban những ông được thăng-thưởng tại trước điện Cần-chánh Bái mạng rồi lại được vào chầu Hoàng-Thượng tại An định cung. Khi các quan vào chầu thì Hoàng Thượng giảng giải cho thấy điều nên hễ lòng làm thần tử để khỏi phụ ân trên cho hai Chánh-phó đã bao cho. Các quan nghe lời Thánh-ngữ đều cảm tạ và cáo phụng rồi giải tiện.

Bát Biểu tạ của các viên chức tùng sự Bảo hộ. — Ngày 19 tháng giêng ta, các viên chức tùng sự Chánh-phủ tiền-ộ Trung-kỳ thuộc về Sứ-tòn có dâng Hoàng Thượng một bát bể g ở sự độc ấn Hoàng-Thượng đã ban viên hàm cho được lắm điều quang thể vinh hoa.

Vậy vừa rồi tòa Nội-các có chuyển lục ra cho các viên chức ấy biết rằng trong bát biểu tạ ấy có cán « U thời-thể chi giao thông lịch quảng, nhân-thần trạch sự vi trung, quốc gia chi ân ngộ vô thù, Vương-g ả duyệt đồng-nhân nhất thị » : bên những câu ấy Hoàng-Thượng có châu điểm và lại được phụng châu phê một chữ « Khả » (可) vào nơi bên niên hiệu.

Được tin ấy thì quan Thị Trần đại-nhân đề thông tư cho liên hiến đồng sự được biết cả thì đều lấy làm mừng rỡ qui bái xiết bao.

Ấy đề thấy đứng Thánh-nhân đã xem thấy cả một đạo lối cou vậy, thật là yên ủy hạ lình xiết bao.

Việc tiến hành. — Quan Ngự-tiền Thái-văn-Toản là một vị Nội-thần mà Hoàng-Thượng rất tin dụng, vừa rồi được tân mạng cải thự Tuần-vũ, bỏ lãnh Quảng-nam tỉnh Bố-chánh, ngài nghiệp Việt trì. — Đến ngày chủ-nhật 25 Mars 1923, chi Hội Công-thương Đồng-nghiệp Việt-trì họp kỳ đại-hội đồng thường niên của chi hội để trình các công việc hội và bàn lại tòa Trị-sự. Ông hội-viên nào không tiếp được giấy đặt xin cứ theo lời báo này mà đi dự hội-đồng vậy.

Hội Bắc-kỳ Công-thương đồng-nghiệp lại cáo

HAIPHONG

Một thuốc một người chỉ Annam nhận việc đùng cốt-mìn, đào đá, mỗi thước giá 10$, đào ba cái đường ngầm trong mỏ than, giá tiền mỗi người thước 2$ 50 hoặc 3$ 00, và việc đào đất, đo đạt giá là 0$25 một thước dùng.

Ai muốn nhận làm, thì đến hỏi tại ông chủ nhiệm mỏ than Yên-Lập. 3549

NAM-ĐỊNH

Hội đồng dự-viên thành-phố — M. Ng.-văn-Thinh, được phép tổ chức ấy-viên của thành-phố Nam định.

Trợ cứu về việc hỏa tai. Quan Thống-sứ đã ký nghị-định giao cho quan Công-sứ Herbinet, tỉnh Phú-thọ một số tiền là 250 p. để cấp cho dân làng Lệ-mỹ bị hỏa tai.

TUYÊN QUANG

Hội nhà xéo Sâm-cu — Hội nhà xéo Sâm-cu ở tỉnh Tuyên-quang, được trợ cấp một món tiền là 100 p trong năm 1923.

THÁI-NGUYÊN

Ngạch cảnh-sát. — Hai người cựu binh là Đào-khắc Nhụ và Ng.-văn-Ty được bổ làm lính cảnh-sát tỉnh Thái-nguyên, liên bằng được 14$ p 00.

VIỆC KINH-ĐÔ

Các quan bái mạng. — Kỳ xuân lệnh đàm áo vừa rồi, các quan văn võ tưởng ban những ông được thăng-thưởng tại trước điện Cần-chánh Bái mạng rồi lại được vào chầu Hoàng-Thượng tại An định cung. Khi các quan vào chầu thì Hoàng Thượng giảng giải cho thấy điều nên hễ lòng làm thần tử để khỏi phụ ân trên cho hai Chánh-phó đã bao cho. Các quan nghe lời Thánh-ngữ đều cảm tạ và cáo phụng rồi giải tiện.

Bát Biểu tạ của các viên chức tùng sự Bảo hộ. — Ngày 19 tháng giêng ta, các viên chức tùng sự Chánh-phủ tiền-ộ Trung-kỳ thuộc về Sứ-tòn có dâng Hoàng Thượng một bát bể g ở sự độc ấn Hoàng-Thượng đã ban viên hàm cho được lắm điều quang thể vinh hoa.

Vậy vừa rồi tòa Nội-các có chuyển lục ra cho các viên chức ấy biết rằng trong bát biểu tạ ấy có cán « U thời-thể chi giao thông lịch quảng, nhân-thần trạch sự vi trung, quốc gia chi ân ngộ vô thù, Vương-g ả duyệt đồng-nhân nhất thị » : bên những câu ấy Hoàng-Thượng có châu điểm và lại được phụng châu phê một chữ « Khả » (可) vào nơi bên niên hiệu.

Được tin ấy thì quan Thị Trần đại-nhân đề thông tư cho liên hiến đồng sự được biết cả thì đều lấy làm mừng rỡ qui bái xiết bao.

Ấy đề thấy đứng Thánh-nhân đã xem thấy cả một đạo lối cou vậy, thật là yên ủy hạ lình xiết bao.

Việc tiến hành. — Quan Ngự-tiền Thái-văn-Toản là một vị Nội-thần mà Hoàng-Thượng rất tin dụng, vừa rồi được tân mạng cải thự Tuần-vũ, bỏ lãnh Quảng-nam tỉnh Bố-chánh, ngài

MỚI XUẤT BẢN :

MAI-NƯƠNG LỆ-CỐT

(MANON LESCAUT)

Soạn-giả : L'ABBÉ PRÉVOST
Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

In bằng chữ mới, giấy tốt, dày 290 trang

Giá bán, mỗi quyển . . . . . 0$50
Tiền cước, mỗi quyển . . . . . 0 . 14

Ngài nào mua, xin gửi thư và măng-đa cho bản-quán

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN - NGỮ

Cẩn dịch, sẽ Dương-bá-Trạc dịch

Giá mỗi quyển . . . . . 0$20
Tiền cước mỗi quyển . . . 0 . 12

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là :

Monsieur Bùi-Xuân-Thanh
63, Rue du Coton, Hanoi

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MIURGUE (Joseph)
thường thụ đệ nhất đẳng, Bắc Thủ hội-viên
Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tenis, Fes, Rabat, Casablanca Port Said Ai cập, Huế
Ngoại khoa, nội-an, phụ khoa, các thứ bệnh đàn bà các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ
— chiều 4 đến 7 —
KHÁM BỆNH GIÁ 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG GIÁ 1$50
Phòng chữa bệnh tại ĐƯỜNG GIA LONG, 32.
GIÂY NÓI SỐ 236 3015.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi

祥和裕
YU-WO-TSEONG

Grands magasins de soieries
VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266

Có nhiều các qui khách mới tỉnh mới thư về hỏi lấy hàng-hóa nọ kia mua hàng tặng. Vậy bản hiệu xin trình để các ngài biết : rằng : hàng bản hiệu chuyên chỉ các thứ hàng tơ như là : Gấm, sắc, nhiễu, đoạn, thượng hải và các thứ kỳ lân, v. v... to bền các thứ hàng bắc kỳ như là : the, nượn, lĩnh, lượt, hàng, quế, v. v... và các thứ hàng Saigon như là Lượn, lĩnh, trơn, đồn chân, lương, v. v... Những hàng mấy năm bên bản hiệu có, ông bỏ nào... thì bản hiệu, hoặc mua nhiều sẽ giảng thì bản hiệu mới bán, chứ không bán lẻ từng áo, từng mảng, từng thước và hàng có tchantillons nào cả. Qui khách ai ai cũng nghỉ rõ thì gửi thư hỏi giá hàng, bản hiệu sẽ có mẫu hàng gửi các thứ hàng đề gửi bản các ngài xe xem để mà gửi thư mua.

Có nhiều hiệu khác mua nhiều các bản-hiệu đem về lại gửi giấy hiệu khác nữa, làm như giảm giá rẻ nhiều bản hiệu đi. Vậy ngài nào mua nhiều nên cho g mua ở đâu gì sẽ đến xem cẩn bản hiệu đúng. Ấy là nhiều chánh hiệu, nên như sẽ giảm giá để người thì không bỏ rẻ.

Nay mới có nhiều các thứ hàng tân mới xong. Xép lắm, tốt lắm mà giá thành rất phải chăng, như thứ nào thì nhiều liên người tại lị nên mới, nên thứ nhiều tờ qui ngài hiệu nên mới có các thứ hàng gửi trong « Đại-Việt Tân-báo » nên thứ hỏ hàng « Đại-Hưng » tức là bản hiệu đã nên mới. Xin các qui hiệu nên tranh nơ nên qui khách quang cố.

Kính cáo cùng
YU WO TSEONG

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Khi các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cái giấy quản báo, chứa lại thì nhớ thư biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$ 20) bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quản khán

Nếu ai không gửi tiền theo thì cứ đã nguyên như số hoặc phải trả nặng hơn.

Các ông chủ nhà, các ông thầu khoán và các ông buôn-bán !

Các ông nên xem cả các hạng sơn, chỉ có thứ này là tốt hơn cả, bền hơn cả ; vì thứ sơn STANDARD này là thứ sơn tây của những tay *chuyên-môn người Đại-pháp* chế ra.

Nên hỏi giá ở « *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques STANDARD* », Julien & Fortin, số 8, đường Gia-Long, Hanoi. 2068

Kính-cáo các ngài duyệt-báo

Hiện tôi đã ngót 6 năm làm đồ nữ trang bằng vàng, bạn, thật đúng tuân những thợ ta khéo đồ làm cho hợ kiểu mẫu riêng của các Ngài. Bán cho thợ ngọc, ngà, chân đàng làm mặt nẫu và vàng. Mới sang chữa kiểu đồng hồ treo, đồ, bảo thước, điếm chân, đeo tay, hồ tôi ở các xưởng lớn bên Âu Mỹ. Chữa đồng hồ rất cẩn thận mà lại có giấy xem đoan chắc chắn. Có các thứ kính vỏ sinh, dịu thị và tinh giá, đề các kiểu mới. Bán buôn các hạng thuốc lào đi khắp mọi nơi thuốc tốt ẩm dụng, khói thơm mà lại bổ phổi. Hàng bán nội giá, bán bán thật thà, giữ đi-thận, cho Quý-khách chiếu-cố xin viễn thư về :

LY-SENG-BAO
42, Phố Hàng bồ, Hanoi, 2002

TRUNG BẮC TÂN VĂN

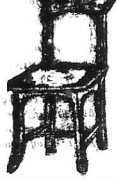
Hàng mới — Giá cực rẻ!

Chữa bệnh đau mắng và các bệnh về mắt bằng thuốc viên

Do Vô Thị Hằng cấp tài liệu cho Thư viện Trường Đại học Văn Lang. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

2015 — NAM-THỊNH, Tailleur — Soieries Nouveautés — 6, Rue des Cantonnais, Hanoi

MỚI XONG

Bản-hiệu chuyên về nghề đóng đồ gỗ xưa nay, vẫn nổi tiếng đóng những đồ gỗ thực kỹ, gỗ thực tốt các quý-khách muốn đóng kiểu nào, thứ gỗ gì, thì bản-hiệu đóng đúng theo thứ gỗ các quý khách xin-ước, không dám làm sai, không dám pha thứ gỗ khác. Bản-hiệu đóng đủ các kiểu mẫu như là đồ bày trong nhà Salon, Buồng ngủ, Buồng ăn, Buồng giấy, Của sạp, Của kinh, Sập chạm, Sập hòm, Ghế ngựa, Tháp-tương

Bản-hiệu mới có thêm các quý-khách ở xa gần muốn xem Catalogue đồ mẫu đồ gỗ, xin cứ viết thư cho Bản hiệu xin gửi ngay đến tận nơi các quý-khách ở đâu biếu các quý khách xem, các quý-khách có viết thư xin đính tem có timbre poste để dán vào Catalogue đề gửi đi về đến tiền tế phí đi gửi nên

LƯU-ĐỨC-Y, Propriétaire
VĨNH-XƯƠNG
35, Rue Pellerin mới là phố Lò-sũ, Hanoi
2031 — Téléphone N° 248

興同梁

Kính trình để các quí-khách biết cho rằng bản-hiệu chúng tôi vẫn chuyên cần về nghề kim-hoàn này, đã ngoài hai mươi năm xây nghề làm mỗi ngày càng tinh xảo thêm ra, lại chịu cải-cách các kiểu vòng, nhẫn hoa-tai, khuy-áo, dây đeo cổ, quả-tim, vân vân, trông rất là thanh nhã, theo hợp thời thế các quí khách tiện dùng, nhân dịp sắp ngày tết Cả đến nơi, bản-hiệu mới mượn được mấy tay thợ rất khéo ở Bonghang sang và mới có sang các thứ mặt kim-cương, nhẫn cháu, ngọc-thạch, ngọc lựu, kim sa, bổ-phách san-hô, mã-não, và một ngũ các vân nữa, đủ cả các thứ, và mới có sang nhẫn ba kiểu vàng kiểu chắc mới ở Ô ra, trông rất là ngon mắt

Xin mời các quí khách qua bộ lại xem, đã mua hay ở đàng bản hiệu lên nào cũng có người đề thêm tiếp các quí-khách, rất là trọng-thể.

LƯƠNG-THONG-HING
Bijoutier
61, Rue de la Soie 61,
(Soukin HANOI
2028

HOTEL DES COLONIES

HANOI

Chỗ nhà số 82, phố hàng Trống, nay đon một phòng riêng để tây thích các quí-khách muốn dùng riêng hẳn ở đấy cho biệt-tịch hay ngồi chung ở đàng nhà cũ nấy cũng thế.

Người làm trong Hôtel hiện nay đổi mới cả.

Có rượu. . . 1$20
Không — . . . 0.90
3631

CỬA HÀNG GUIONEAUD FRERES

BORDEAUX — HANOI — HAIPHONG

RƯỢU VANG — RƯỢU MÙI — ĐỒ HỘP THỰC PHẨM ĐỦ THỨ

Hiệu buôn bán đứng đắn thật-thà — Hiệu mở ra ở xứ Bắc kỳ từ năm 1890

Có lời bá cáo cùng bạn hàng bản-quốc biết rằng: nhân dịp tết ANNAM bản-hiệu có sang nhiều thứ rượu vang uống thơm ngon thật tốt, rượu vang quý thượng hạng, rượu sam-banh rất ngon, rượu mùi đủ các thứ rất quý cùng kẹo chocolat với mứt làm bằng các thứ quả bán giá hạ hơn tất cả các nơi khác.

Vì giá đã hạ rồi nên bản hàng đến mua không nợ nần, mà bản hiệu đoán chắng các thứ hàng bản hiệu bán thực thà.

Xin bạn-hàng và lòng yêu đến mua thử rồi xem, thời khắc giá uôn thế.

3662

TRÀ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Papeterie en timbres poste)

Nhiều ông qui liền trả bằng quan bằng con-niêm, sự ấy thuận cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài tra ra những tiền đâu chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Bản-hiệu hay vẫn chuyên nghề làm sơn vẽ theo lối Nhật-bản, và lối Annam như là cách thư khay, hộp, trạp, quả, vân vân. Các thứ đồ nết như bình, phi, chậu, cối, cuốn thư cùng các thứ tranh cảnh bằng sơn vẽ vào kính hoặc là vào vải và các thứ ghế bàn uốn bằng song làm dùng kiểu chắc chắn, cẩn-thận sơn bền mới trông rất nhã.

Bản-hiệu hay buôn và bán lẻ; Lại có bán đủ các thứ hàng Saigon hạng tốt, hạ giá hơn các nơi.

Các quý-khách ở xa muốn mua, gửi giấy về bản-hiệu xin tính giá phải chăng và gửi hàng theo cách Tinh hóa giao ngân. (Contre remboursement)

Xin các quý-khách chiếu cố.

2037

Nhà Bán-đồ « TĂM-TĂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

KINH KIỂU MỚI

Thư Kính nay đeo vương mắt, giúng sinh đẹp, chất kim trong

Gọng vàng . . 3$00 cả cước.
Gọng bạch kim. . 2.50 —
Mua là Cam ơn đến

Bán tại:
TONG-YUEN-TAI
49, Phố Hàng Ngang — HANOI
2049

PHAN-ĐỨC-THÀNH

HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

GRANDS ARRIVAGES:
Soieries Chinoise, Française, Tonkinoise et diverses étoffes
GROS & DETAIL

MỚI ĐẾN bổ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng ngoài Bắc và các thứ vải, vân vân. Lại có may quần áo ta và quần áo tây đủ các kiểu *bản hiệu lại có bán vang điệp Vĩnh-Thịnh Long chính hiệu nữa.*

華 PAO-VA 寶

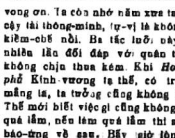
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang: 1° Một bọc đồ ngà rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu hết thuốc lá, điếu, vân vân.

2° Một bọc nhiều kính đủ các thứ mặt: mặt đen, mặt trắng, mặt mồi là cây, vân vân. Lại có cả nhiều kính gọng bằng vàng tây, gọng học vàng, gọng đồi mồi, vân vân, quí xuân đến họ mà đeo những nhiều kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọc đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ treo tường, đồng-hồ báo thức, đồng hồ chăm-cầm, vân vân.

4° Một bọc chậu sứ đen sứ, lọ sứ, bát sứ, bộ sứ để thủy-tiên hay là bày cảnh cũng được và từ bình, vân vân.

5° Một bọc đồ mỹ thuật ở Bắc kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kể sao xiết xin chúng tôi xin hẹn họ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Còn nếu đồ nữ trang, nhẫn kiểu, ngọc ngà, vàng thì không kể, chắc nào qui-khách cũng đã trông cả rồi.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.
3633

• Thứ thuốc nước đường SIROP NOFAL là thứ thuốc tốt hơn cả "

Vì những bệnh ho sổ mũi dai dẳng đến đâu, đau cuống phổi nặng đến đâu, thuốc ấy cũng trị được một cách rất chóng, và trừ tận gốc.

Vả, thuốc ấy lại khác các thứ thuốc đường khác, là không có làm đau dạ dày chút nào.

Thuốc mang tên CACHET NOFAL uống mỗi ngày hai cái mạng đến, làm cho phổi thêm mềm mại, thêm khỏe-mạnh để đủ sức mà chống lại được bệnh ho, bệnh đau cuống phổi, bệnh hư phổi.

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gió đa và bo Hoan-kiếm trong sang

Số 99

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân (...một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-tích, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tờ chiếu như sau này :

« *Hoàng-đế chiếu rằng :*

« *Mạnh quốc-thái ngày nay kiện đang ra tang, mẹ chịa lâm-lội « tiễn Kinh để triều-kiến thái-hậu « cải lòng trong-nghĩa ấy thật đã « đáng khen.*

« *Thái-hậu bị bệnh ở nam-nội kể đã lâu ngày. Trẫm nay cũng bị « mực tật chưa khỏi, mà hoàng-hậu « còn phải vì trẫm thay cầm quyền « chính, không lấy gì ai ở luôn trong « cung để sớm khuya hầu-hạ thái-« hậu cho được.*

« *Nay nhân có Mạnh quốc-thái « vốn là người tinh-hiếu y-lý, vậy « trẫm nào quốc-thái giáp việc ấy « cho. Trẫm phải thêm hai tên cung-« nữ để quốc-thái sai-khiến. Đợi khi « nào trẫm khỏi mực tật và thái-hậu « được bình-phục như thường, bấy « giờ quốc-thái mới được phép trở « về nhà riêng vậy. »*

« *Khâm tai !* »

Mã thuận tuyên đọc xong, tức khắc quay ra, rồi truyền cho cấm-binh khóa chặt cửa cung lại. Bên 3 phát súng lớn và cắt người canh-giữ xung-quanh.

Thái-hậu nằm ở trên giường nghe tiếng súng nổ, liền hỏi các cung-nữ rằng :

— *Chẳng hay tiếng súng ở đâu thế ? các con !*

Các cung-nữ cứ ngẩn mặt nhìn nhau mà không ai dám tâu, bỗng thấy Mạnh-lệ-quân chạy vào mà tâu rằng :

— *Muôn tâu thái-hậu ! thánh-thượng thấy thái hậu bị bệnh đã lâu, sợ các nội-giám và các cung-nữ sinh lòng trễ biếng, cho nên giáng chỉ nghiêm-tra đó thôi, không có sự gì lạ cả. Mấy tiếng súng vừa rồi là Phi-giao hoán-g-hậu luyện-tập quân-sĩ ở trong cung đó.*

Thái-hậu nghe nói, nửa tin nửa ngờ mà rằng :

— *Vị-tất đã phải thế ! ta chỉ e là nó giả thù cho người khác để muốn giết chết ta đó thôi. Nay ta ốm nằm đây, còn làm gì được nó.*

Mạnh-lệ-quân nghe xong, liền tìm lời khuyên-giải mà rằng :

— *Muôn tâu thái-hậu ! xin thái-hậu hãy gìn vàng giữ ngọc cho được bình-phục như thường.*

Nói chưa dứt lời thì bỗng nghe báo có Hàng-hậu vào. Mạnh-lệ-quân đứng dậy làm lễ trầu k Ẩn. Hàng-hậu không kể hỏi han ôn-tồn chi cả, chỉ bưng miệng mà khóc-khích cười. Mạnh-lệ quân nghĩ thầm : quái lạ ! tết có tả-ma ám-ảnh chi đây. Nghĩ vậy mới tâu thái-hậu, xin cho bắt mạch Hàng-hậu. Thái-hậu khen phải, truyền cung-nữ sửa soạn gối nệm rồi bảo Hàng-hậu ngồi cho Mạnh-lệ-quân bắt mạch.

Mạnh-lệ-quân bắt mạch xong, lại nghĩ thầm : cứ như thế này thì con Phi-giao thật là một đứa đại-tội ác, ta không thể nào mà thương nó được. May mà thái-hậu chưa biết cái việc nó nghiêm-cấm cung môn này, nếu không thì càng thêm nặng bệnh. Ấu là ngày nay ta phải chữa thuốc cho Hàng-hậu và tìm lời khuyên giải thái-hậu mới phải.

Mạnh-lệ-quân liền đem những lời của Lưu-gia-ngọc nói khi trước thuật rõ đầu đuôi cho thái-hậu nghe và tâu rằng :

— *Ngày nay thái-hậu cần phải thuốc-thang cho được khỏe-mạnh, bấy giờ sẽ liệu kế trừ con Phi giao. Phi-giao ơi, hỡi Phi-giao ! Ta chẳng ghét bỏ chi mày, chỉ vì tội ác của mày, không thể nào khoan thứ cho được.*

Mạnh-lệ-quân lại tâu thái hậu rằng :

— *Bệnh-tình của Hàng-hậu là chỉ vì kinh hãi uu-phiền quá độ mà thành ra thương phế tổn can. Ngày nay trước hết cần phải thanh tâm thuận khí rồi sẽ dùng đến « Hạ-đàm-ẩ » và « Bảo-nguyên bổ dược ». Bệnh này một cắm vị lắt đã khỏi, rất phải vài ba năm, bấy giờ mới bình-phục như thường vậy.*

Thái-hậu nói :

— *Nếu được như thế thì ta đối với Tỷ vương-phi, mới khỏi hổ-thẹn. Em giỏi nghề làm thuốc, cũng là một vị phúc-tinh cứu cho nhà Hoàng-phả ta.*

Bấy giờ trời đã gần tối, Mạnh lệ quân lui ra ngoại-cung để ăn cơm. Hai cung-nữ vào bái-yết, Mạnh-lệ-quân không bảo chi cả, nghĩ thầm : con Phi giao thật chẳng coi ta ra gì. Bây giờ ta ngồi đây, cũng như người ngồi trong ngục. Ngày nay trong ngoài xa-cách, biết làm thế nào. Cái tai-nạn 10 năm quả như lời Lưu phu-nhân nói thì bây giờ chỉ ba đã được một phần, còn 7 năm nữa mới mà qua nạn khỏi. Ta làm thế nào mà cứu lấy thái-hậu và Hàng-hậu thì ta khỏi mang tiếng là người bội nghĩa vong ơn. Ta còn nhớ năm xưa ta vẫn cậy tài thông-minh, lự-vị là không ai kiêm-chế nổi. Ba tấc lưỡi, này để nhiều lần đối đáp với quân thần không chịu thua kém. Khi Hoàng-phả Kính-vương ta thế, có trách-mắng ta, ta tưởng cũng không can. Thế mới biết việc gì cũng không nên quá lắm, nếu làm quá lắm thì nể có báo-ứng về sau. Bây giờ lòng ta không khỏi thiên-chấp, cho nên trong 20 năm trời dầu có ta-tinh, mà vẫn không đã chuộc tội. Trời ơi ! Mạnh-lệ-quân này có tội thì xin cứ trách-phạt Mạnh-lệ-quân, còn thái-hậu, Hàng-hậu, nhà bọ Hàng và nhà Hoàng-phả thì có tội-tình gì mà cũng đều nông nỗi nước này ! Chẳng qua bởi tại Mạnh-lệ-quân này làm dì lụy đến mọi người đó.

Khiến cơm xong, Mạnh-lệ quân lại vào bắt mạch thái-hậu thì thấy mạch thái-hậu hư-phù, bệnh thế nguy-kịch, có ý lẫy làm lo ngại. Mạnh-lệ quân nghĩ thầm : một mai thái-hậu có mệnh-hệ nào, triều-đình tất trách-phạt ta về cái tội hầu-hạ không chăm chỉ. Thà thì dẫu sao cũng chết, mà lại chết một cách hàm-hồ. Lại thương xót thay cho Hàng-hậu bấy giờ phòng sống làm sao cho được.

Mạnh-lệ-quân nghĩ vậy, mới tâu thái-hậu rằng :

— *Muôn tâu thái-hậu ! xin thái-hậu cứ yên lòng, chớ nghĩ-ngợi chi thì tự khắc bệnh-thế sẽ dần dần thuyên giảm. Thái-hậu ơi ! Thân-thiếp lộm-lội tới đây là cốt mong thái-hậu chóng đến ngày khang-cường. Thái-hậu vốn là một tay nữ-anh-hùng, chẳng thân liễu bồ, để từng bao phen xông-pha tại nơi chiến-địa. Nếu ngày nay thái-hậu được khang kiện thì những loài yêu-quái-kia khó lòng trốn thoát ở dưới lưỡi gươm. Thái-hậu ơi ! thân-thiếp vẫn định liều mình một phen, nhưng còn phải nương-nấu cho đến ngày nay là còn muốn lưu cái thân già này để đợi có ngày báo-đáp triều-đình vậy.*

Mạnh-lệ quân tâu xong thì thái-hậu thở dài mà phán rằng :

— *Mạnh-lệ quân em ơi ! ta nghe lời em nói, nghĩ càng cảm-tức trong lòng. Chẳng những cảm-tức mà lại thêm hổ-thẹn. Đường-đường là một vị thái-hậu, mà đến nỗi vẻ quyền, ta còn mặt mũi nào trông thấy các quan triều thần nữa.*

(Còn nữa)

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1802 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ SÁU 23 MARS 1928

Trung Bắc Tân Văn